

Intermedia International e-Journal, December, 2020; 7(13)

DOI NO: 10.21645/intermedia.2020.90 *Submit Date: 02.10.2020 *Acceptance Date: 05.11.2020 *ISSN: 2149-3669

KÜRESEL VE ULUSAL ETKİLER EKSENİNDE TBMM’NİN 100’ÜNCÜ YILI MEDYA YANSIMALARININ ANALİZİ¹

Analysis of Media Reflections of the 100th Year of the TBMM on the Global and National Impacts Axis

Arş. Gör. Dr. Serkan BULUT²Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
Gazetecilik Bölümü

ID 0000-0001-8252-5262

Öz

Ulus-devletlerde milli bayramlar uzun yıllar boyunca büyük coşkularla ve eksilmeyen heyecanlarla kutlanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de milli bayramlarını kuruluşundan bugüne dek kutlamaktadır. Ancak özellikle 1980’lerde tüm dünyada ve Türkiye’de etkili olmaya başlayan serbest piyasa modeli ile kapitalizm kök salmış ve tüm yaşam deneyimlerinde olduğu gibi ulus-devlet egemenliği konusunda da medya politikalarına yönelik algı ve anlayışlarda birtakım değişimler yaratmıştır. Kültürel ve kimliksel olarak dönüşen medya, yerli veya ulusal değerlere olduğu kadar küreselleşme düşüncesinin etkisi ile de gelişen küresel yapıya ilişkin farklı eğilimler göstermeye başlamıştır. Bu eğilimlerin temelinde ise küreselleşmenin toplumların gündelik yaşam pratiklerinde yarattığı bazı değişiklikler ve bu değişiklikler sonucunda ulusal değerlerin yaşadığı anlamsal değer kayıpları bulunmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye tarihinde ulusal egemenliğin en büyük somut göstergesi olmuş olan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve açılış günü olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın 100’üncü yılında, haber medyasının yaptığı haberler ele alınmıştır. Nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilen araştırmada haber kuruluşlarının YouTube haber kanallarında yayınlanmış olan görüntülü haberler incelenmiştir. İçerik analizi gerçekleştirilen haberlerde medya kuruluşları, genellikle milli, ulusal, etnik ve dini söylem ve ifadeleri bir arada kullanarak popülizm denebilecek düşünceler çerçevesinde haberler yayınlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: 23 Nisan, Küreselleşme, TBMM, Ulusal Egemenlik, 100’üncü Yıl

Extended Abstract: National holidays in nation-states have been celebrated for many years with great enthusiasm and constant excitement. The Republic of Turkey also celebrates its national holidays since its establishment. But capitalism has taken root all over the world and especially in the 1980s and began free-market model in Turkey. Later, as in all life experiences, it created some changes in perception and understanding of media policies regarding nation-state sovereignty. The media, which has transformed culturally and identity, has begun to show different tendencies regarding the global structure developing with the effect of globalization as well as domestic or national values. Based on these trends, there are some changes caused by globalization in the daily life practices of societies and the loss of value of the characteristics of national sover-

¹ Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

² e-mail: serkanbulut@cu.edu.tr, serkanblt88@gmail.com

eignty because of these changes. In this study the news, which are made by news media on the 100th anniversary of April 23 National Sovereignty and Children's Day and the 100th anniversary of the Grand National Assembly of Turkey and in the year, were discussed. In the research conducted according to the qualitative research method, the video news published on YouTube news channels of news organizations were examined. In the news, whose content analysis was conducted, media organizations generally published news within the framework of ideas that could be called populism by using national, ethnic, and religious discourses and expressions together.

The concept of nation can be studied in a wide range from definitions shaped around the concept of ethnicity originating from German romanticism, to descriptions of territorial nations that highlight geographical boundaries, in which French nationalism is adopted (Bakan & Tuncel, 2012, p. 56). Globalization, on the other hand, is that capitalism, which was based in the 16th century, but penetrated the world societies significantly in the 19th century, covers the globe and spreads to the whole world today. According to Kızılçelik (2003, p.89), capitalism, which camouflages itself under the name of globalization, mainly cares about capital and profit rather than people. In capitalism, the aim is to increase the capital as much as possible.

In this study, the systemic characteristics of the concepts of globalization and nation are examined, their basic features and the most frequently used descriptive expression and application areas are discussed. First of all, in the study in which the dimensions of globalization are discussed, it is tried to understand how mainstream media organizations present the idea and practice of parliament as a political manifestation of the nation-state structure in their publications. The purpose of this study makes the comparison and analysis on language of the news, national and global structural properties used in the news media concerning on the centenary of the Grand National Assembly of Turkey. In other words, the aim of this study is to understand how media in Turkey constructs its beliefs, defenses and perspectives on the nation system and the issue of national sovereignty, which concepts them generally chooses and in what direction he offers messages. For this purpose, the following research questions have been determined:

- Q1. Which concepts have media organizations preferred in video news?
- Q2. Are there messages that specifically refer to nation-building or global structures?
- Q3. Which political identities' discourses or what kind of issues are highlighted by media organizations?

The population of this study is Turkey news media. The YouTube channels of 5 news organizations selected as Cumhuriyet TV, İHA (İhlas News Agency), DHA (Demirören News Agency), TRT News and NTV were determined as a purposeful sample. From the news published by these channels regarding the Turkish Grand National Assembly and April 23 National Sovereignty and Children's Day, the video news between April 20 and April 25, 2020 have been reviewed. In the study, which was carried out within the framework of the case study with qualitative research method, the data obtained through the YouTube platform were analyzed. As a result, it can be said that media organizations use national, ethnic, and religious discourses and expressions together to follow a policy within the framework of what some call populism. The expressions used in the video news, the events preferred for news organizations are expressions and events in the direction of the continuation and construction of the official ideology that defends the understanding of unity and solidarity. Therefore, official, or religious holidays, which attribute value to the whole society, are still tried to be kept alive and continuous within the framework of national values and beliefs. The dichotomy between practice and theory created by sub-processes stemming from global and national structures continues to exist in this way.

Key Words: April 23, Globalization, National Sovereignty, TBMM, 100th Year

GİRİŞ

Küreselleşme politika, kültür, iletişim sistemleri, tüketim alışkanlıkları, ekonomi, sanat, inanç vb. alanlarda davranış, algı, düşünce ve eğilimleri etkileyen ve tek tipleştiren bir sürecin yaşanması olarak da kabul edilebilir. Bir bölgeye, bir yerel kültüre veya ülkeye has bir durumun baskın, egemen ve etkili paradigmalar tarafından biçimlendirilerek değiştirildiği durumlarla karşılaşılan bir sistemdir. Özellikle Sanayi Devrimi sonrası şekillenmeye başlayan bu süreç kitle iletişim araçlarının teknolojik olarak geçirdiği dönüşümler sonrasında daha da etkili olmaya başlamıştır.

Birçok alanda yaşanan değişimler bir ülkenin yönetim algısı ve pratiklerini de etkilemeye ve temel kültürel, yerel veya ulusal değerleri sarsmaya başlamıştır. Özellikle Fransız İhtilali'nden bu yana şekillenen ve git-tikçe de güçlenen devletlerin ulus yapısı, küreselleşme eğilimlerinin güç kazanması sonrası kendi içerisinde ve uluslararası alanlarda birçok çatışma, tezatlık ve tartışmalar ekseninde ilerlemiştir. Çünkü görünürde ulus devlet egemenliğine dayanan ülkelerdeki ekonomik, teknolojik, sağlık ve egemenlik ilişkileri küreselleşmenin getirdiği yenilikler, baskılar, zorlamalar ve zorunluluklarla vücut değiştirmek zorunda kalmıştır. Böylece aslında ulusal bir yönetim ve egemenlik anlayışına sahip gibi görünen ülkeler başta ekonomi ve teknoloji olmak üzere birçok alanda küresel düzenlemeler ve akımlar tarafından değişime uğratılmıştır. Egemen ülkelerin siyasi, kültürel, sanatsal, askeri ve teknolojik gelişmeleri tüm dünyayı birleştirerek tekeli altına toplama örnekleri sergilemiştir. Bugün hala da ulusal ve küresel tartışma ve çatışmalar pek çok alanda varlığını sürdürmektedir.

Bu çalışmada küreselleşme ve ulus kavramlarının sistemsel nitelikleri irdelenmiş, temel özellikleri ve en sık başvurulan tanımlayıcı ifade ve uygulama alanları ele alınmıştır. Öncelikle küreselleşmenin boyutlarının tartışıldığı çalışmada ana akım medya kuruluşlarının yayınlarında, ulus-devlet yapısının siyasal bir tezahürü olarak meclis fikri ve pratiğini nasıl sundukları ve bu bağlamda örneklem olarak seçilen ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin siyasal ve demokratik yapılanması olan TBMM'nin 100'üncü yılı ile ilgili olarak, haber kuruluşlarının YouTube haberleri kapsamında tercih ettikleri dilsel ifadelerinin çağrıştırdıkları anlamların ve değerlerin neler oldukları analiz dılmıştır. Bu temelde 100'üncü yılını yaşayan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin medyanın söylemlerinde ve sunumlarında ne şekilde yansıtıldığı ve nasıl bir dilsel ifadenin yeniden inşa edildiğini anlamlandırmak bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Böylelikle yüz yıllık bir egemenlik anlayışı olan ulus-devlet yapısındaki bir devletin ana akım medya kuruluşlarının 'milli' olarak kabul ettiği kavram ve değerler anlaşılmaya çalışılmıştır.

1. Küreselleşme Kavramı ve Alt Süreçleri

Küreselleşmenin günümüz karşılığını anlamlandırmak için alt süreçlerini de anlamlandırmak gerekmektedir. Çünkü küreselleşmenin tek boyutlu bir ilerleme olduğunu iddia etmek veya düşünmek son derece tartışmalı bir durum yaratacaktır. Tüm alt süreçleri ayrı ayrı anlamlı ve bir yapbozu tamamlayan paçalar olarak düşünmek gerekmektedir. Ayrıca küresel sistem ile ulus egemenliğinin çatıştığı noktaları irdelemek açısından da alt süreçlerin ayrıca değerlendirilmesi tartışmayı anlamlı kılacaktır. Örneğin Ritzer küreselleşmenin yerellik unsuru ile bir aradalığını ele almaktadır.

Küreselleşme üzerine çalışan birçok kişi için, temel mesele bir hayli iç içe geçmiş homojenlik-heterojenlik ile küresel-yerellik meseleleri arasındaki ilişkidir. Bugün herkesçe bilinen 'glokalizasyon' kavramı küresel ve yerel olanla, heterojenlik ve homojenliğin iç içe geçmişliğine vurgu yapmaktadır. Glokalizasyon küresel ile yerel olanın birbirine nüfuz etmesiyle ortaya farklı coğrafi alanlarda benzersiz sonuçların çıkmasını tanımlamaktadır. Yani küresel güçler tüm coğrafi konumlarda yerel olanla iç içe geçmektedir. Küresel ve yerel birbirine nüfuz etmekte ve her yerelde eşsiz sonuçlar doğurmaktadır (2017, s. 332).

Kızılcelik'e göre (2003, s. 89), günümüzde küreselleşme adı altında kendisini kamufle eden kapitalizm, esas olarak insandan ziyade sermaye ve kârı önemsemektedir. Kapitalizmde amaç sermayeyi mümkün olanı bildiğince arttırmaktır. Bunun için de insanın emeğinin sömürülmesi, onun kendisine, işine, çevresine ve topluma yabancılaştırılması, ayrıca fiziksel olarak çöküntüye uğratılması ve bedeninin tahrip edilmesi oldukça önemsenir. Kapitalizmin temel dayanağı olan sermaye, Marx'a göre özü itibarıyla "ölü emektir ve ancak vampir gibi canlı emeği emmekle yaşayabilir ve ne kadar çok emek emerse, o kadar çok yaşar" (1986, s. 247). Bu nedenlerle küreselleşme emek ve sermaye özelinde incelendiğinde, emeğin yararı adına bir inancı ve pratiği olmadığı görülecektir. Bayar, küreselleşme ile ilgili gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında (2008, s. 25) küreselleşmeyi, yerel-evrensel spektrumunda her iki yöne doğru ilerleyen bir süreci tarif eden bir olgu olarak değerlendirmekte, statik bir yapıdan ziyade son derece dinamik ve değişken bir kavram olduğunu işaret etmektedir. O'na göre küreselleşme, her geçen gün dünyanın farklı alanlarını nüfuzu altına almaya devam etmekte ve bu sayede bünyesine kattığı yeni açılım ve devinimler ile mevcut yapısını sürekli bir biçimde uyarlamaktadır. Ateş'e göre ise (2006, s. 28) küreselleşme, insanlığın gelişiminde, dünya çapında bir bilincin ortaya çıkmasına neden olan ekonomi, toplum, siyaset, kültür ve kimlik alanlarındaki alt süreçlerin çelişkili dayatmalarıyla yönlendirilen ve desteklenen belirli tarihsel bir aşamadır. Küreselleşme yenilik ve pratiklerini tüm bu boyutları aracılığı ile gerçekleştirmektedir. Her bir boyut üzerinde yapılacak ayrıntılı bir analizle, küreselleşmenin yeni'ye yönelik neler getirdiği görülebilmektedir. Yukardaki başlıklardan da görülebileceği gibi küreselleşme birçok alada olduğu gibi siyasi boyutu ile de devletle arasında küresel siyasal ilişkilerde yeni yaklaşımlar ve anlayışları egemen kılmıştır. Küreselleşme kendi alt süreçleri ve etki altına alanlar üzerinde de kapsayıcı bir işlev görmektedir. Bu alt süreçler, Ateş'e göre (2008, s. 30-36) şöyle ifade edilebilir:

- Ekonomik Serbestleşme
- Küresel Sivil Toplum Girişimleri
- Yerelleşme Hareketi
- Hükümetler Arası Girişimler
- Alt Süreçler Arasındaki Etkileşim ve İletişim

Yukarıda görüldüğü şekliyle küreselleşme birden çok alt süreci kapsamakla birlikte, tüm bu süreçlerin karşılıklı bağımlılığına da dayanmaktadır. Örneğin Tomlinson (2013, s. 12-13) küreselleşmeyi bir çeşit karmaşık bağlantılılık olarak adlandırmaktadır. Küreselleşme, modern yaşamı karakterize eden, hızla gelişen ve giderek yoğunlaşan karşılıklı bağlar ve bağımlılıklar ağıdır. Bu günlerde mallar, sermaye, insanlar, bilgi, imgeler, suç, kirlilik, uyuşturucu, moda ve inançlar karasal sınırlar arasında kolayca akmaktadır. Ulus-aşırı ağlar, toplumsal hareketler ve ilişkiler, akademiden cinselliğe kadar hemen hemen tüm alanlarda etkisini göstermektedir. Devletler ve toplumlar birbirlerine öyle bağlıdır ve etkileşim içindedir ki bütün yaşamsal pratikleri etkileyen bir küresel bir dünya böylece var olmaktadır. Dolayısı ile küreselleşme, tek tip bir üst yapı olmaktan ziyade birçok mikro alt düzey ilişki ve alanlara yayılmaktadır. Bazı araştırmacılar da küreselleşmeyi kapitalizmle bir bütünsel süreç olarak değerlendirmektedir. Küreselleşme, 16. yüzyılda temellenen kapitalizmin günümüzde dünyaya yayılması fikri olarak değerlendirilmektedir. Kızılcelik'e göre (2003, s. 148), küreselleşmenin öznesi, Amerika ve Avrupa Birliği'dir. Küreselleşme, onların çıkarları doğrultusunda, dünyayı küçülten, ekonomi, politika ve kültür gibi ana öğeleri ulus-devlet üstü bir noktaya taşıyan, toplumlar üzerinde denetim kuran ve özellikle Batı-dışı mazlum toplumları tarih sahnesinden yok etmeye çalışan bir süreçtir. Kısaca, küreselleşme bütün toplumları yakından ilgilendiren ve insanlığın başına büyük belalar açan yeni kapitalizmdir. Bu yeni kapitalizm biçimi önceleri kendisini liberalizm olarak adlandırırken daha sonra neo-liberalizm kavramıyla yeniden tanımlanmıştır. Küreselleşmenin fikir mimarları olan Muray Rohtbard ve David Friedman gibi düşünürler 1970'li yıllardan itibaren 'piyasaların serbestliği ilkesi'ni çalışmalarının merkezine koymuşlar böylece 'bırakınız yapsınlar' şeklindeki liberal ideolojinin geçerliliğini kanıtlamaya çalışmışlardır. (Tutal, 2006, s. 22-23). Küreselleşme kavramının tam olarak neyi anlattığı üzerinde kısmen örtüşen ifadeler olsa da düşünürlerce yapılmış olan ortak tek bir açıklama bulunmamaktadır. Bazı sosyal bilimcilere göre (Held vd., 2017,

s. 71), küreselleşme dört farklı değişim tipini içermektedir. Bu değişim tiplerini şöyle sıralamak mümkündür:

- Toplumsal, siyasal ve ekonomik etkinlikleri siyasal sınırların ötesine, farklı bölgelere ve kıtalara yayar.
- Ticaret, yatırım, finans, göç ve kültür akışlarının artmasına yol açarak birbirimize olan bağımlılığımızı güçlendirir.
- Dünyayı hızlandırır. Taşıma ve iletişim sistemlerindeki yenilikler, düşüncelerin, malların, bilginin, ser mayenin ve insanların daha çabuk hareket etmesi anlamına gelir.
- Uzak mesafelerdeki olayların yaşamlarımız üzerinde derin etkisi olduğu anlamına gelir. En yerel gelişmeler bile aşırı derecede büyük küresel sonuçlara yol açabilir. Ülke sorunları ile küresel olaylar arasındaki sınırlar gittikçe belirsizleşebilir.

Aslında küreselleşme sistemli ve istikrarlı bir yapılanma veya merkezileşme de değildir. Örneğin yönetim mekanizmaları düşünüldüğünde ulus-devletlerde dahi tek bir yönetici akıldan veya sistemden bahsetmek mümkün değildir. Ulusal veya uluslararası sivil toplum örgütlerinin devlet ve ulus-üstü kuruluşlarının, kimi zaman yerel ve uluslararası grupların birlikteliğini bir arada görmenin yansımasıdır. Kitle iletişim araçları ve özellikle internetin de etkisiyle bir meselenin saniyelerle evrensel boyutuyla bilinir hale geldiği dünyada, kimi zaman doğanın büyük bölümünü tahrip eden olaylar beklenildiği kadar bir etki ve tepki de doğurmayabilmektedir. Bauman'a göre (1999, s. 69) tüm bunlardan sonra denilebilir ki küreselleşme fikrinden çıkan derin anlam, dünya meselelerinin belirsiz, kurlsız ve kendi başına buyruk doğasıdır; bir merkezin, bir kontrol masasının, bir yönetim kurulunun, bir idari büronun yokluğudur. Bu yokluk fiziki anlamda somut bir iktidarın görünürlüğüne sağlasa da egemenliğin boyutlarını da bu görünmezliğin oranında arttırmakta ve nüfusları topyekûn bir kontrole ve denetime tabii tutmaktadır. Diğer yandan modernitenin ilerleme anlayışı içinde değerlendirildiği takdirde yeni bir olgu olmayan ve bir süreklilik ifade eden küreselleşme olgusu, birçok bakımdan da geçmişten bir kopmayı ya da kırılmayı ifade etmektedir. Küreselleşmenin geçmiş anlayışlardan farklılıklarını ve yeni olan özelliklerini dört başlık altında toplayabilmek mümkündür (Castels'ten akt. Bozkurt, 2010, s. 348). Bu başlıklar şu şekilde açıklanabilir:

- **Yeni piyasalar:** finansal piyasalar küresel olarak birbirine bağlanmış ve günde 24 saat işlem yapmaktadır. Castels'in de belirttiği şekilde, küresel düzeyde, milyarlarca dolar değerindeki işlemler, elektronik devreler vasıtasıyla, saniyelerle gerçekleşmektedir. Birleşmiş milletler insani gelişme raporuna göre ise, dünya finansal piyasalarında her gün 1,5 trilyon dolardan fazla para el değiştirmektedir. Küresel düzeyde bütünleşmiş finansal piyasalar tarihte ilk defa gerçekleşmektedir. Ayrıca, hizmetler, bankacılık, sigortacılık ve taşımacılık alanlarında yeni piyasalar ortaya çıkmakta ve piyasalar anti-tröst kanunları ile yeniden düzenlenmektedir.
- **Yeni aletler:** teknolojik açıdan mobil telefonlar, internet bağlantıları ve medya networkleri de tarihte ilk defa ortaya çıkmıştır. Ve bütün bu teknolojiler, küreselleşmenin teknolojik altyapısını oluşturmaktadır.
- **Yeni aktörler:** ulusal hükümetler üzerindeki otoritesi ile dünya ticaret örgütü (DTÖ-WTO), birçok devletten daha fazla olan ekonomik gücüyle çok uluslu şirketler, küresel gönüllü kuruluşlar (NGOs) ve ulusal sınırları aşan diğer gruplar ortaya çıkmıştır.
- **Yeni kurallar:** ulusal politikaların alanını daraltarak ulusal hükümetleri daha çok bağlayan ve güçlü yaptırım mekanizmalarıyla desteklenmiş, ticaret, hizmetler ve fikri haklar üzerindeki çok taraflı antlaşmalar gündeme gelmiş ve demokrasi, insan hakları konusunda yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

Aslında bu yenilikler bir nevi klasik bir yönetim anlayışına sahip (merkezi) ulus-devletlerden kurtulma kurallarıdır. Keza birçok düşünürün göre uluslaşma modern dönemde en güçlü versiyonları dâhil olmak üzere insanlığın ortak sorunu hale gelmiş pek çok büyük karmaşa ve çözümsüzlüğün de nedenidir. Örneğin Marxist düşünür Stuart Hall'e göre ulus-devletin, ulusal ekonomilerin ve ulusal kültürel kimliklerin erozyonu çok karmaşık ve tehlikeli bir meseledir. Bir dönemin iktidarı yükselirken ve düşerken tehlikeli olurlar; birincisinde mi, ikincisinde mi

daha tehlikeli oldukları da ise tartışmalıdır. Dolayısıyla, ulus-devletin erozyonundan söz ettiğimizde, ulus-devletin tarih sahnesine veda ettiğini sanmayın sakın. ‘Üzgünüm, buraya kadarmış. Size yaptığım tüm kötülükler için kusura bakmayın -milliyetçilik, şovenizm, gaddar savaşlar, ırkçılık. Hepsi için özür dilerim. Gidebilir miyim şimdi?’ Böyle geri çekilmez ulus-devlet. Savunmacı dışlamacılığın daha da derin bir çukuruna dalar (Hall, 1998, s. 49). Ulus-devletin erozyonu sadece dünyaya kalıcı olarak yerleşen büyük sorunların varlığından bir kurtuluş olarak görülmemelidir. Bir toprak parçası üzerinde kendi kaderini tayin eden bir devlet eğer ulus-devlet yapısında ise ve küreselleşmenin önü alınmaz gelişme, yenilik ve ilerlemeleri(!) karşısında da bir çözülme ise bir takım kalıcı gibi görünen sorunların ortadan kalkması olarak mı veya dünyayı bekleyen yeni sorunların (açlık, yoksulluk, göç, savaşlar, işsizlik, sağlık ve çevre sorunları vs.) neler olabileceği mi üzerinde durulmalı? Buna ancak küresel bulguların nedenlerinin ve sonuçlarının derinlikli bir analizi ile karar verilmelidir.

2. Ulus-Devlet ve Küreselleşmenin Ulus Egemenlik Üzerindeki Etkisi

Ulus kavramı, Alman romantizminin kaynaklık ettiği etniklik kavramı ekseninde dönen tanımlamalardan, Fransız milliyetçiliğinin benimsendiği, coğrafi sınırları ön plana çıkaran, teritoryal ulus tanımlamalarına kadar geniş bir yelpaze içinde incelenebilir. Ulus tanımlarında hem objektif unsurlara (aynı coğrafi sınırlarda yaşamak, aynı dili konuşmak gibi) önem veren hem de “ortak kader”, “ortak soy” gibi duygularda ifadesini bulan ve bireyin duygusal alanına yönelik tanımlamalarda (Eken, 2006’dan akt. Bakan ve Tuncel, 2012, s. 56) bulunmaktadır. Ulusal kimliği “kolektif kültürel kimliğin bir türü” olarak tanımlayan Smith, ulusal kimliği oluşturan temel özellikleri şöyle sıralar: 1. Tarihi bir toprak/ ülke, ya da yurt, 2. Ortak mitler ve tarihi hafıza, 3. Ortak bir kitlesel kamu kültürü, 4. Topluluğun bütün fertleri için geçerli ortak yasal hak ve görevler, 5. Topluluk fertlerinin ülke üzerinde serbest hareket imkânına sahip oldukları ortak bir ekonomi (Smith, 1999, s. 31-32). Ulus-devlet egemenliği insanların kendi kaderlerini milli politik mekanizmalar ve kurumlar çerçevesinde belirledikleri bir devlet modelini ifade etmektedir. Bu aynı zamanda feodal karakterdeki bir siyasi düzenden, merkeziyetçi özellikleri ağır basan bir siyasi düzene geçişi temsil etmektedir. Aynı dili konuşan, aynı soydan gelen, aynı dine ve kültüre sahip, aynı tarihî geçmişi paylaşan, ortak düşmanı bulunan bir insan topluluğu olarak millet’in, siyasî olarak örgütlenmiş biçimi olan ulus-devlet, meşruiyet kaynağı olan ulusun etrafında birleştiği bir kurumdur (Cebeci, 2008, s. 71). Ulus-devlet kavramı, feodal nitelikler taşıyan bir yapılanma biçiminden, merkeziyetçi bir temelde gelişme gösteren sosyolojik ve tarihsel bir olguyu temsil etmektedir. Bu bağlamda ulus-devlet; ortak değerler etrafında toplanan ve ulusal politikalarla şekillenen siyasi bir çerçevede yaşayan ve fikir beyan eden milletlerin bir arada yaşadığı siyasi bir düzen olarak da ifade edilebilmektedir (Özyakışır, 2006, s. 78).

1648’de imzalanan Westfalya Antlaşması, ulus-devletin uluslararası düzendeki yerini göstermesi ve kendi sınırları içinde nasıl bir güce sahip olduğuna işaret etmesi bakımından bir dönüm noktasını temsil etmektedir. Westfalya modeline göre, devletler, devletlerarası hukukta eşit özneler olarak yer alan siyasi aktörlerdir (Bulut, 2003, s. 185). Bu noktadan sonra devlet olgusu tüm toplumsal alanlarda politikalar üreten ve bu politikanın kaynağını da millet olarak gösteren bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Devlet iktidarının başka hiçbir güce bağlı olmadığı, bundan dolayı hiçbir otorite tarafından sınırlandırılmayacağı, kendi sınırları içinde son sözü söyleme yetkisinin devlete ait olduğu düşüncesi, iç egemenliğin temel varsayımıdır. İç egemenlik kuramına göre, yegâne egemen birim olan devlet, iç siyasetini kendi belirlediği kurallar çerçevesinde sürdürecektir ve yurttaşlarından koyduğu kurallara uymalarını bekleyecektir. (Hinsley 1966’dan akt. Arslanel ve Eryücel, 2013, s. 266-27). Bu devlet iktidarının içeride en üstün, mutlak, sınırsız, tek, bölünmez ve devredilemez olduğunu gösterir. Ancak küreselleşme ile tüm kavramlarda bir yapı bozuma gidildiği iddia edilmektedir. Kennedy’ye göre, (akt. Bozkurt, 2010, s. 233) yeni üretim ve iş bölümü ulus-devletin güvenliğini tehdit eden potansiyel tehlikelerden birisi haline gelmiştir. Uluslararası finans devrimi ulus-devletin mevcut olduğu varsayılan egemenliğine karşı meydan okumaktadır. Sınırları kalkmış bir dünyada, bir ülkenin hem kendi parası hem de mali politikaları üzerindeki denetiminden, belirli bir düzeyde feragat anlayışı gündeme gelmiştir. Küreselleşme, özellikle yatırım ve finasta, ulus-devletin kontrolünü

zora sokmuştur.

Küreselleşmenin ulus-devlet üzerindeki ekonomik etkileri bunlarla sınırlı da değildir. Kimi teorisyenlere göre kendisini neo-liberalizm maskesi altında yeniden kapitalizm, evrensel biçimiyle küreselleşmenin en önemli göstergelerinden biridir. Chomsky'ye göre (akt. Fox, 2002, s. 3) ise küreselleşme liberal ve kapitalist sistemin yeniden ve daha kapsamlı bir biçimde canlandırılması şeklinde görülebilecek bir kavram olan neo-liberalizm için bir araç, bir yoldur. Neo-liberalizmde hükümet serbest piyasaya en az düzeyde müdahale eder. Neo-liberalizm devletin sağladığı hizmetlerin (sağlık, eğitim, ulaşım, vb.) özelleştirilmesini, böylece devlet harcamalarının kısılması ve hükümetin nüfuz alanının daraltılmasını öngörür. Kuramsal olarak, özelleştirmeler hükümetin harcamalarını kısar, vergi oranlarını düşürür ve özel şirketlere kar elde etme fırsatı tanır. Hükümet harcamalarının kısılması, okullar, hastaneler, ulaşım vb. sistemleri, hisselerini özel sektöre geçirebilmesine olanak tanır. Bakan ve Tuncel'e göre küreselleşme süreci, ulus-devlet ölçeğini aşan ve ulus-devletlerin üstesinden gelemeyeceği ekonomik, siyasal, sosyal ve çevresel birçok yeni sorunu ortaya çıkartmıştır.

Bu sorunlar birçok alanda uluslararası örgütlenmeyi ve bu örgütlerin güçlenmesini gerekli kılmıştır. Uluslararası örgütlenmelerin güçlenmesi ulus-devletlerin egemenlik alanlarının aşınmasına neden olmuştur. Küreselleşme süreci hükümet dışı örgütlerin faaliyet alanının mekânsal olarak genişlemesini, işlevsel olarak da artmasını sağlayacak bir zemini ortaya çıkartmıştır. Hükümet dışı örgütler faaliyetlerini yürütürken çoğu zaman ulus-devletlerle mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Uluslararası sistem bu mücadelede hükümet dışı örgütlere ulus-devletlere karşı birçok avantaj sunmaktadır. Hükümet dışı örgütlerin etkisini artırması dolaylı olarak ulus-devletlerin egemenlik haklarını aşındırmaktadır (2012, s. 60).

Stuart Hall (1998, s. 48-49), küreselleşmenin özellikleri ve etkilerini şöyle ifade etmiştir. Birincisi, o eski, üniter oluşumu kıran önemli bir şey de şüphesiz, savaş sonrası dünyada süregiden büyük çaplı işgücü göçleridir. Çernobil'in zehirli bulutları buraya doğru geldiklerinde, sınır kapısında durup, pasaportlarını gösterip "Sizin topraklarınıza yağabilir miyim?" demediler. Esip geldiler ve Galler'e ve Çernobil'in nerede olduğunu bile bilmeyen topraklara yağmurlarını yağdırdılar. Son zamanlarda, küresel ısınmanın yol açabileceği bazı felaketleri de kestirmeye çalışıyoruz. Ulus-devletin egemenlik kaybını birkaç maddede aktarmak olasıdır.

Egemenliğin yetki devri, 1) Sanayi toplumundan bilgi toplumuna, 2) Fordist üretim biçiminden esnek üretim (post fordist) biçimine, 3) Moderniteden postmoderniteye ve 4) Ulusal devletler düzeyinden küreselleşmiş bir dünyaya geçiş ile olmuş ve ulus devletin ekonomisi, ulus ötesi bir ekonomiye doğru dönüşüm geçirmiştir. Günümüzde artık devletlerin sınırları içine gömülü olan ulusal ekonomilerden çok, piyasalar içine gömülü olan devletler söz konusudur. Bir siyasal kurum olarak etkinliği büyük ölçüde toprakları üzerindeki egemenliğine bağlı olan ve bunu sınırlarından geçen bilgi, mal, kapital ve insan kaynakları üzerindeki denetimi ile gerçekleştiren ulus devlet, denetim gücünü paylaşması ya da aşamalı olarak yitirmesi sonucu krize girmiştir (Aslan, 2009, s. 292).

Esgin (2001, s. 188), bu durumun beraberinde ulus-devlette, egemenlik ve bağımsızlık hakkının yok olması, sosyal devlet olgusunun dönüşümü, sömürünün sistemleşmesi ve meşrulaşması, demokratikleşme sorunu, sosyal politika yoksunluğu, kitlesel yabancılaşma ve kimliklerin yok olması vb. birçok olumsuzluğun ortaya çıkmasına yol açtığını ileri sürmektedir. Ulus-üstü kuruluşlar da özellikle ekonomik güç ve baskı ile küreselleşmenin tüm toplumsal alt süreçlerde daha etkili olmasını olanaklı kılmıştır. Kazgan'a göre (2009, s. 149), Küreselleşme sürecinde örneğin IMF ve Dünya Bankası gibi finansal kuruluşlar tarafından, kendilerine ağır borçlu olan ülkel-

ere doğrudan, ülkenin siyasi ve idari yapısını dönüştürecek baskılar yapılmaktadır. Bütçe harcamalarından tasarruf edilmesi gerekçesiyle devlet teşkilatının küçültülmesi, böylece memur sayısının azaltılması bunun bir ayağını oluşturmaktadır. Diğer ayağını ise, merkezi devletin güçlü olduğu, dışarıya karşı direnme gücünün bulunduğu durumlarda eyalet sistemine dayalı federal yapıya benzer siyasal yapılar oluşturma çabası teşkil etmektedir. Burada ise, ulus-devletin güçsüzleştirilip dış dünyaya karşı direnme gücünün ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Yeni küresel dünyada ulus-devlet egemenliği her geçen gün kan kaybetmektedir.

3. Çalışmanın Amaç ve Yöntemi

Küresel bir dünya düzeninde ulus-devletler, etkinlik alanlarını ve etkilerini gün geçtikçe daha fazla kaybetmektedir. Birçok anlamda tek tipleşmenin, küresel kimliğin ve kültürel öğelerin bireyler ve toplumların günlük pratiklerine yansması, ulus-devlet ve ulus toplum özelliğini barındıran yapılarda bir iç çatışma, kavram ve kültür karmaşası yaşatarak ulus-devletlerin yaşam deneyimlerinde çözümler doğurmaktadır. Bu çalışmada amaç yüz yıllık bir yaşam geçmişi bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin haberlere yansımış olan yüzüncü yıl haberlerinde kullanılan dilin ulus yapı ve küresel yapı özellikleri bağlamında karşılaştırmasını ve analizini yapmaktadır. Diğer bir deyişle kimlik ve kültürel olarak birçok küreselleşme deneyimi yaşamış bir toplumun medyası olan Türkiye medyasının ulus sisteme ve milli egemenlik konusuna ilişkin inanç, savunu ve bakış açılarını ne şekilde inşa ettiği, genelde hangi kavramları seçip ne yönde mesajlar sunduğunu anlamak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca ilişkin aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

- Q1. Medya kuruluşları video haberlerinde hangi kavramları tercih etmişlerdir?
- Q2. Özellikle ulus yapı veya küresel yapılara göndermede bulunan mesajlar verilmekte midir?
- Q3. Medya kuruluşları milli egemenlik kavramı çerçevesinde hangi siyasi kimliklerin söylemlerini ya da ne gibi konuları ön plana çıkarmaktadır?

Çalışmanın evrenini Türkiye medyası oluştururken Cumhuriyet TV, İHA (İhlas Haber Ajansı), DHA (Demirören Haber Ajansı), TRT Haber ve NTV olarak seçilen 5 haber kuruluşunun YouTube kanalları amaçsal örneklem olarak belirlenmiştir. Bu kanalların TBMM ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili yayınlamış oldukları haberlerden 20 Nisan ile 25 Nisan 2020 tarihleri arasındaki video haberler incelemeye tabii tutulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiş olan çalışmada, YouTube platformu üzerinden elde edilen veriler üzerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

4. Haber Medyasının Video Haberleri Üzerinden TBMM ve 23 Nisan Haberlerinin Analizi

Ulus-devletler ve medya kuruluşları bazı evrensel (olarak değerlendirdikleri) fikirleri savunmaya başlamıştır. Bunlar arasında en önde gelen düşünceler kamu kaynaklarının özelleştirilmesi ve piyasa etkinliklerinde devletin kuruluşlara sınırlı müdahalesi gelmektedir. Çünkü küreselleşme hareketleri ile savunulan en önemli fikirler temel olarak liberalizmin (veya neo-liberalizmin) öğretilerine dayanmaktadır. Dolayısı ile medya kuruluşlarının yayıncılık anlayışları ve yayın politikaları da bu ekseninde değişime uğramıştır.

Belirli zamanlarda ve kısıtlı sürelerle haber medyaları yayınlarıyla, hedef kitlelerini konsolide etmek ve kemik okur-izleyicilerinin düşüncelerini dillendirmek için ulusal-millî söylem ve ifadeleri tercih ettikleri gözlenmektedir. Ulusal bayramlarda da özellikle ana akım medyanın hem temel siyasi ve kültürel iklime ayak uydurmak hem de daha çok okunmak-izlenmek için haberlerin her tür düşüncüyü bir yana bırakarak günün önem ve anlamını yeniden inşa eden haberlere ağırlık verdikleri görülmektedir. TBMM'nin kuruluş günü olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'da böyle günlerden biridir. Keza bir ulusun bağımsızlığının çocuk bayramı olarak kutlandığı tek ülke Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. Bu çalışmada da ele alınan haber kuruluşlarının YouTube kanallarında yayınlanan video haberler dile getirdikleri ulusal-millî söylemler çerçevesinde analiz edilmiştir.

4.1. Cumhuriyet TV Haber Analizi

Cumhuriyet gazetesi kuruluşundan bu yana ulusal söylemleri en çok içselleştiren yayın organlarından birisi olmuştur. Yıllar içerisinde gazeteden onlarca gazeteci veya yönetici geçmesine rağmen ufak kırılmalar ve kısmi ayrılmalar olmakla birlikte milli ifadelerin ve kuruluş ideolojisinin çok dillendirildiği yayın organlarından biri Cumhuriyet gazetesidir. Gazetenin YouTube kanalı da gazetenin söylemlerini destekler nitelikte bir dil inşa etmeye özen göstermektedir. Hali hazırda muhalif bir yayın politikası sürdüren gazete, haberlerinde çoğunlukla muhalefetten isimlerin açıklamalarına yer vermekte ve ulusal konular çerçevesinde bir yayın politikası gütmektedir. Cumhuriyet TV'nin TBMM'nin 100'üncü yılı ile ilgili 2020 haberleri Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1: Cumhuriyet TV'nin TBMM ve 23 Nisan ile İlgili Haberleri

Cumhuriyet TV						
No	Video Haberin Adı	Tarih	Görüntüleme	Yorum	Beğeni	Süre
1	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda çocuklar Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e seslendi.	22 Nisan	13,919	14	215	2:15 dk
2	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlu olsun...	22 Nisan	745	4	59	0:43 dk
3	İBB Başkanı İmamoğlu, 23 Nisan'ın 100'ncü yıldönümünde Taksim'deydi.	23 Nisan	620	24	59	05:04 dk
4	İBB Başkanı İmamoğlu 23 Nisan'ın 100. yıldönümünde, bayramı çocuklarla birlikte kutladı.	23 Nisan	438	1	44	26:34 dk
5	THY'den 23 Nisan'a özel uçuş, Ankara semalarına ay yıldız çizdi.	23 Nisan	1,336	3	25	15:07 dk
6	23 Nisan'ı bayramın sahiplerinden çocuklardan dinleyin.	23 Nisan	473	1	63	09:01 dk
7	23 Nisan özel oturumu TBMM'de gerçekleştirildi. Liderler, 'Ulusal egemenliğe' vurgu yaptı.	23 Nisan	5,313	4	101	116:05 dk
8	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, neden dünya çocuklarına armağan edildi?	23 Nisan	168	0	15	08:19 dk
9	Erkan Baş'ın tarihi 23 Nisan konuşması, Tv kanalları yayını kesti.	23 Nisan	13,336	21	310	06:59 dk
10	23 Nisan haftasında çocuk edebiyatı özel yayını. Çocuk kitabı yaratıcıları ne öneriyor?	24 Nisan	159	0	20	21:34 dk
TOPLAM			36,552	72	911	211:06dk

Cumhuriyet TV, 22 ile 25 Nisan tarihleri arasında 100'üncü yılı ile ilgili denilebilecek 10 adet video haber yayınlamıştır. Bu 10 video haberin toplam görüntüleme sayısı 36,552, toplam yorum sayısı 72, toplam beğeni sayısı 911 ve video haberlerin toplam süresi 211:06 dakika olmuştur. Bu görüntüleme oranları benzer haberler ve YouTube platformu üzerinde yayınlanan analiz haberlerinden oldukça düşüktür. Ancak burada Cumhuriyet'in aslen bir matbu gazete olduğu, YouTube'da yapılanmasının henüz yeni sayılabilecek olması etkili olmuştur. Özellikle televizyon kanallarının YouTube sayfalarındaki videoları, tartışma programlarının güncelliği, daha profesyonel ve teknik kapasitesi yüksek ortam ve imkânlarla yapılıyor olması, izlenme veya görüntüleme oranlarının da yüksek olmasını sağlamaktadır.

Cumhuriyet TV’de “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda çocuklar Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e seslendi.” ve “Erkan Baş’ın tarihi 23 Nisan konuşması, Tv kanalları yayını kesti.” haberleri en çok görüntülenen haberler olmuştur. Keza bunlardan ilki 101 beğeni ile ikinci sırada, ikinci haber ise 310 beğeni ile ilk sırada yer almaktadır. Burada etkili faktörlerin kişilere yapılan vurgular olduğu görülmektedir. Cumhuriyet TV’nin bu haberlerde ve diğer kısmen daha çok izlenen haberlerinde “Atatürk, Gazi Mustafa Kemal, Erkan Baş gibi siyasi figürlere, lider, çocuk, ulusal egemenlik, THY, Ankara ve ay yıldız” gibi ulusal ifadelere vurgu yaptığı anlaşılmaktadır.

4.2. İHA Haber Analizi

İhlas Haber Ajansı’nın YouTube kanalı incelendiğinde belirlenen süreler içerisinde TBMM ile ilgili pek fazla habere yer vermediği görülmektedir. İHA her konuda çok çeşitli ve fazla sayıda haber üreten bir haber ajansıdır. Haber sayısının sınırlı kalmasının nedenlerinden biri de haber sıklığı ve çeşitliliği olabilmektedir. Ancak az sayıda habere yer verilse de bu haberlerin görüntüleme sayılarının Cumhuriyet TV’nin görüntüleme sayısından fazla olduğu göze çarpmıştır. Bunun nedeni olarak İHA’nın daha büyük bir hedef kitleye hitap etmesidir. Ayrıca haber ajansları sadece hedef kitle tarafından değil, diğer basın yayın kuruluşları tarafından da takip edilmektedir. İHA’nın TBMM VE 23 Nisan ile ilgili haberleri tablo 2’de özetlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 2: İHA’nın TBMM ve 23 Nisan ile İlgili Haberleri

İHA						
No	Video Haberin Adı	Tarih	Görüntüleme	Yorum	Beğeni	Süre
1	Öğrencilerin Maketleriyle Okul Bahçesinde 23 Nisan Kutlaması	22 Nisan	22,084	5	37	4:39dk
2	Dedesi Polisi Aradı, Torunu Oyuncakçı Kapıp Özel Harekat Marşını Okudu	22 Nisan	12,597	14	175	2:09dk
3	23 Nisan’da Çocuklara Maskotlu Sürpriz	22 Nisan	1,853	7	29	3:40dk
4	Üçüz Şehit Çocuklarına Polislerden 23 Nisan Jesti	23 Nisan	9,015	18	125	2:22dk
5	Öğle Bülteni – 23 Nisan 2020 İHA HABER SAATİ	23 Nisan	1,363	0	37	5:00dk
6	Bakan Pakdemirli, Çiftçi Çocukların Bayramını Kutladı	23 Nisan	426	0	6	8:53dk
TOPLAM			47,338	44	409	26:07dk

İHA’nın TBMM ve 23 Nisan ile ilgili 6 video haber yayınladığı görülmektedir. Bu haberlerin toplam görüntüleme sayısı 47,338, toplam beğeni sayısı 409 ve toplam süreleri ise 26:07 dakika olarak saptanmıştır. Bu haberler içerisinde 1, 2 ve 4 numaralı haberlerin en fazla görüntüleme sayısında ulaştıkları ortaya çıkmaktadır. Her üç haberin de bağlamlarından ilginçlik özelliği taşıdığı görülmektedir.

Haberlerde milli ulusal değerlerin işlendiği başlıklardan anlaşılmaktadır. Örneğin 2 numaralı habere de-torun ilişkisi özel harekât marşı üzerinden kurulmuştur ki bu marş da bünyesinde birçok ulusal değerde kavramı barındırmaktadır. Bu yönüyle haberlerde polis asker gibi güvenlik güçlerine olan yüceltme de anlaşılmaktadır. Keza 4 numaralı haberde de yine şehit, polis ve çocuk ilişkisi bir arada inşa edilmiştir. Denilebilir ki İHA haberlerinde milli, dini ve etnik özellikleri (Türklük) bir arada işleyerek hedef kitlesine bu yönde mesajlar iletmektedir.

4.3. DHA Haber Analizi

Daha önce adı Doğan Haber Ajansı olan haber ajansının ismi Demirören medya olarak el değiştirince, Doğan yerine Demirören kullanılmaya başlanmıştır. Demirören Haber Ajansı TBMM 100’üncü yılı ve 23 Nisan konusunu

en fazla işleyen haber kuruluşu olmuştur. Haber Ajansı'nın haberlerine ilişkin değerler Tablo 3'te özetlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 3: DHA'nın TBMM ve 23 Nisan ile İlgili Haberleri

DHA						
No	Video Haberin Adı	Tarih	Görüntüleme	Yorum	Beğeni	Süre
1	Evlerde 23 Nisan coşkusu; Çocuklar bayramlarını böyle kutladı	23 Nisan	946	0	10	6:21dk
2	Minik spiker kendi 23 Nisan haberini sundu	23 Nisan	1,682	0	70	2:54dk
3	İstanbul'da bu sabah her yer bayraklarla süslendi	23 Nisan	464	1	5	3:22dk
4	Metrobüs yolcularına bayrak dağıtıldı	23 Nisan	2,113	12	13	1:44dk
5	Ankara'da, 23 Nisan ve TBMM'nin 100'üncü yılı kutlandı	23 Nisan	1,928	6	20	26:15dk
6	Taksim Meydanı bayraklarla süslendi	23 Nisan	824	4	11	4:24dk
7	Taksim Cumhuriyet anıtına Ekrem İmamoğlu çelenk bıraktı	23 Nisan	3,138	41	22	5:18dk
8	Futbolcular ve çocuklarından videolu 23 Nisan kutlamaları	23 Nisan	1,125	3	18	1:29dk
9	Maslak bayraklarla donatıldı	23 Nisan	832	3	13	2:21dk
10	TK-1920 Gökyüzünde Ay - Yıldız çizdi	23 Nisan	7,775	10	126	1:02dk
11	Şanlıurfa'da tarlada 23 Nisan kutlaması	23 Nisan	2,706	2	56	4:56dk
12	Çocuklar, 23 Nisan'ı 'Örümcek Adam'la kutladı	23 Nisan	2,076	2	36	3:53dk
13	Adanalı kebabçıdan 23 Nisan kutlaması! Et, yağ ve ciğerle Türk bayrağı yaptı	23 Nisan	2,968	5	33	3:02dk
14	Çocuklarına bayramı apartmanda yaşattılar	23 Nisan	1,713	1	21	2:13dk
15	Bursa Büyükşehir Belediyesi'nden çocuklara 23 Nisan sürprizi	23 Nisan	3,548	4	47	7:04dk
16	Bostancı'da 23 Nisan evlerde kutlandı	23 Nisan	1,192	1	13	3:03dk
17	Diyarbakır'daki çocuklara gezi otobüsünde müzik etkinliği	23 Nisan	6,215	16	78	4:57dk
18	Balkonundan çocuklara ve komşulara 23 Nisan coşkusu yaşattı	23 Nisan	27,790	58	502	3:53dk
19	Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'dan 23 Nisan paylaşımı! 'Bana yaklaşma'	23 Nisan	172,366	0	2,000	2:36dk
20	102 yaşındaki asırlık cınar Kemal dede, 10 yaşında gördüğü Atatürk'ü anlattı	23 Nisan	4,467	18	83	12:11dk
21	Türkiye tek yürek oldu! İstiklal Marşı'nı balkonlardan okudu	23 Nisan	34,776	169	544	4:02dk
22	Orhan Gencebay evinin penceresinden İstiklal Marşı'nı okudu	23 Nisan	14,493	52	237	1:33dk
23	Cumhurbaşkanı Erdoğan ulusa seslendi ve çocuklarla istiklal marşı okudu	23 Nisan	6,283	36	181	7:37dk
24	23 Nisan, Çanakkale Şehitler Abidesi'nde İstiklal Marşı ile anıldı	23 Nisan	733	2	22	2:43dk

25	15 Temmuz Şehitler Köprüsü 23 Nisan gecesi havadan böyle görüntülendi	24 Nisan	877	0	14	5:16dk
26	Site bahçesinde çocuklarla halaya tepki	24 Nisan	699	3	12	0:15dk
27	Emekli opera sanatçısından 23 Nisan'a özel konser	24 Nisan	1,776	1	50	6:33dk
TOPLAM			305,505	450	4,237	130:09dk

Demirören Haber Ajansı'nda TBMM ve 23 Nisan ile ilgili toplam 27 video haber yayınlanmıştır. İncelenen YouTube haber kanalları içerisinde 305,505 görüntüleme ile en fazla görüntüleme sayısına ulaşan DHA olmuştur. Yine 130:09 dakikalık süre ile kanallar içerisinde TBMM ve 23 Nisan haberlerine süre olarak en fazla yer veren kanal da yine DHA olmuştur. DHA haberleri toplamda 4,237 beğeni ve 450 yorum sayısına ulaşmıştır.

Haberler içerisinden “Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'dan 23 Nisan paylaşımı! ‘Bana yaklaşma’” haberi 172,366 görüntüleme ile ilk sırada, “Türkiye tek yürek oldu! İstiklal Marşı'nı balkonlardan okudu” adlı haber 34,776 görüntüleme ile ikinci sırada, “Balkonundan çocuklara ve komşulara 23 Nisan coşkusu yaşattı” adlı haber 27,790 görüntüleme ile üçüncü sırada, “Orhan Gencebay evinin penceresinden İstiklal Marşı'nı okudu” adlı haber 14,493 görüntüleme ile dördüncü sırada ve “TK-1920 Gökyüzünde Ay-Yıldız çizdi” adlı haber 7,775 görüntüleme sayısı ile beşinci sırada yer almıştır. Bu haberlerin görüntüleme sayılarının yüksek olmasının nedenlerine bakıldığı zaman belirli, tanınmış kişileri konu aldıkları, ilginçlik özelliği barındırdıkları, İstiklal Marşı ve Ay-Yıldız gibi ulusal kavramlara vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu haberlerden Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ile ilgili haberin 2 bin beğeni ile tüm haberler içerisinde en fazla beğenilen haber olduğu göze çarpmaktadır. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, özellikle Covid 19 salgını sürecinde Twitter'dan bilgilendirici paylaşımlar yapan ve duygusal mesajlar veren bir siyasetçi olarak çok beğenilmektedir. Haberin görüntüleme ve beğenilme oranlarında bu durumun etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Haberler incelendiğinde genel olarak “Çocuk, bayrak, Ankara, 100'üncü yıl, Cumhuriyet, Gökyüzünde Ay-Yıldız, Adanalı kebabçı, Türk bayrağı, coşku, asırlık çınar, Atatürk, tek yürek, İstiklal Marşı, Erdoğan, ulus ve 15 Temmuz Şehitler Köprüsü” gibi ulusal, milli, yerel, dini ve etnik türdeki kavramların haberlerin merkezinde yer aldığı görülmektedir. TBMM, meclis ve egemenlik kavramları anlamlandırılırken bu ifadelerle başvurulduğu ortaya çıkmaktadır.

4.4. TRT Haber'in Haber Analizi

TRT Türkiye'de 1970'lerin başından bu yana kamu tüzel kişiliği olan, kamu yayıncılığı yapan ve özerk bir kuruluş olarak yayın hayatını sürdüren bir televizyondur. Aslında tarihinden bu yana ulusal ve milli kavram ve değerleri en çok savunan, hükümetlerin ve devletin resmî ideolojisine paralel olarak haber üreten en etkili televizyon olmuştur. Tablo 4 incelendiğinde ise TRT Haber'in TBMM ve 23 Nisan ile ilgili 20 ile 24 Nisan tarihleri arasında 13 video haber yayınladığı görülmektedir.

Tablo 4: TRT Haber'in TBMM ve 23 Nisan ile İlgili Haberleri

TRT Haber						
No	Video Haberin Adı	Tarih	Görüntüleme	Yorum	Beğeni	Süre
1	MEB'den 23 Nisan'a özel marş	20 Nisan	28,778	22	0	1:04dk
2	TBMM'nin açılışının 100. yılına özel video	20 Nisan	5,467	5	0	0:47dk
3	40 müzisyen evlerinden İstiklal Marşı'nı seslendirdi	22 Nisan	1,153	1	0	1:05dk

4	Bu yıl 23 Nisan hava durumunu çocuklar sundu	22 Nisan	1,220	3	0	2:38dk
5	Miniklerden rap müzik klibiyle 23 Nisan coşkusu	22 Nisan	1,895	2	0	1:45dk
6	TRT Ankara Radyosu Çoksesli Çocuk Korosu'ndan 23 Nisan'a özel video	22 Nisan	3,654	5	0	0:27dk
7	TRT'nin 23 Nisan kampanyasına rekor katılım	22 Nisan	35,652	86	0	2:20dk
8	THY, gökyüzünde dünyanın en büyük Türk bayrağını açtı	23 Nisan	21,952	60	0	1:02dk
9	TBMM Başkanı Şentop ve Bakan Selçuk çocukların bayramını EBA TV'den kutladı	23 Nisan	737	1	0	1:48dk
10	Türk Yıldızlarından 23 Nisan'a özel gösteri	23 Nisan	10,163	22	0	2:08dk
11	İşte ilk meclisin ilk doktorları...	23 Nisan	522	0	0	1:00dk
12	Gönüllü palyaçolar evde kalan çocukları eğlendirdi	23 Nisan	1,617	5	0	0:47dk
13	23 Nisan Özel Yayını (2020)	24 Nisan	2,928	2	0	51:59dk
TOPLAM			115,738	214	0	68:08dk

TRT Haber YouTube kanalında yayınlanan 13 haberin toplam görüntüleme sayısı 115,738, toplam yorum sayısı 214 ve toplam video süresi ise 68:08 dakika olmuştur. Bu haberlerin 7, 1 ve 8'inci haberlerin en fazla görüntüleme alan haberler olduğu anlaşılmaktadır. Bu video haberlerden ilki bir kampanya haberi iken, ikincisinde 23 Nisan'a özel marş ve üçüncüsünün THY'nin ilginç uçuşlarından biri ile ilgili olduğu görülmektedir. Yine 10 numaralı haber de en fazla görüntülenen dördüncü haber olmuştur ve o da uçuş gerçekleştiren Türk Yıldızları ile ilgilidir. 7'nci haberin 86 ve 8'inci haberin de 60 yorumla en fazla kullanıcı katılımını içerdiği de görülmektedir.

Haberler genel olarak incelendiğinde "23 Nisan, TBMM, 100. Yıl, İstiklal Marşı, çocuklar, coşku, TRT, Çocuk Korosu, THY, Türk bayrağı, Türk Yıldızları ve ilk meclis" kavramlarının öne çıktığı anlaşılmaktadır. Bu kavramlar da tıpkı diğer kuruluşlarının haberlerinde olduğu gibi ulusal ve milli vurgu ve anlamlar içermekte, meclis, Türklük ve bayrak gibi kavramlarla ulusal egemenlik olgusu yüceltilmektedir. Bunu yaparken hükümetten yetkili bakan ve isimlere de vurgu yapılmaktadır. Bu durum da yine resmi bir ideoloji çerçevesinde inşa edilen resmi politikanın unsuru olarak öne çıkmaktadır. 100'üncü yılın Covid 19 pandemi sürecindeki kısıtlama günlerine ve "evde kal" kampanyasına denk gelmesi nedeniyle "Gönüllü palyaçolar evde kalan çocukları eğlendirdi" haberi ile de bu duruma dikkat çekildiği anlaşılmaktadır. Tüm haberler içerisinde 68 dakikalık süre içerisinde yaklaşık 52 dakikalık sürenin "23 Nisan özel Yayını"na denk geldiği göze çarpmaktadır. Bu da göstermektedir ki yayınlanan diğer 12 haber kısa süreli ve dikkat çekici haberlerden oluşturulmuştur. Böylece izleyiciyi sıkmayacak ama çokça izlenebilecek haberler yayınlanmaya çalışılmıştır.

4.5. NTV Haber Analizi

NTV Doğuş Yayın Grubu'nda bulunan ve habercilik alanında 7 gün 24 saat yayın yapan bir haber kuruluşudur. NTV Web sitesinde kanal şöyle anlatılmaktadır: 1996 yılında Türkiye'nin ilk '24 saat haber' anlayışına sahip kanalı olarak yayına başlayan NTV, Ocak 1999'da Doğuş Yayın Grubu bünyesine katıldı. Yakaladığı başarı ile Türk medya endüstrisini değiştiren NTV, Türkiye'de tematik kanal dönemini başlattı. NTV, ulusal ve uluslararası haberler başta olmak üzere, ekonomi, kültür-sanat, yaşam ve spor konularına odaklanan programlar da yayımlıyor (Doğuş Medya Grubu, 2020). NTV ana akım haber televizyon kanallarından da birisidir. Diğer birçok haber medyası gibi YouTube'da da yayıncılık faaliyetlerini sürdürmektedir. Diğer yandan kanal ülke gündemine paralel yayıncılığını üstlenmekte, ideolojik ve politik olarak zamanın ruhuna uygun haberler üretmektedir. Milli ve ulusal haber yayıncılığını da bu yönüyle devam ettirmektedir. Tablo 5 incelendiğinde NTV'nin TBMM ve 23 Nisan ile ilgili 20 Nisan ile 23 Nisan tarihleri arasında 18 video haber yayınladığı görülmektedir.

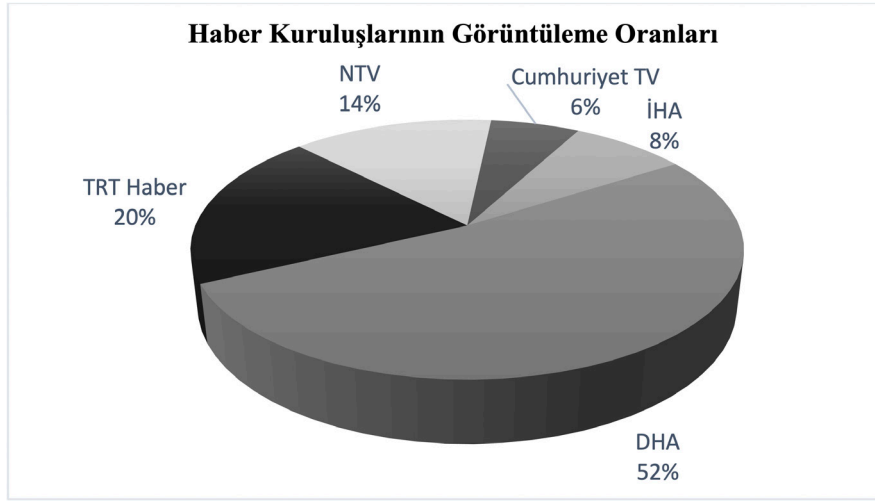
Tablo 5: NTV'nin TBMM ve 23 Nisan ile İlgili Haberleri

NTV						
No	Video Haberin Adı	Tarih	Görüntüleme	Yorum	Beğeni	Süre
1	23 Nisan için özel program	20 Nisan	1,107	7	20	1:43dk
2	23 Nisan'a özel marş	20 Nisan	8,184	3	42	1:22dk
3	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımızın 100. yılı kutlu olsun	21 Nisan	1,211	3	19	1:00dk
4	Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan "23 Nisan 1920" vurgusu	22 Nisan	2,405	9	25	1:24dk
5	Siyasilerden 23 Nisan mesajları	22 Nisan	411	0	4	1:59dk
6	Türk Yıldızları'nın 100. yıl uçuşu nefes kesti	22 Nisan	6,487	9	126	1:09dk
7	23 Nisan için online etkinlikler (Gece Gündüz 22 Nisan 2020)	22 Nisan	506	0	3	19:09dk
8	Halit Kıvanç'la unutulmaz 23 Nisan'lar	23 Nisan	1,590	0	22	5:00dk
9	Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis'e hitabı	23 Nisan	33,813	800	550	2:48dk
10	Bir asırlık gurur: TBMM 100 yaşında	23 Nisan	6,606	14	21	2:20dk
11	23 Nisan özel uçuşu	23 Nisan	11,979	16	281	0:54dk
12	Türk Yıldızları'ndan 23 Nisan'a özel gösteri	23 Nisan	3,082	6	107	0:59dk
13	Mert Fırat ve Sevdâ Erginci 23 Nisan anılarını anlattı	23 Nisan	2,173	4	22	0:46dk
14	Onur Buldu ve İbrahim Büyükkak, 23 Nisan anılarını anlattı...	23 Nisan	346	1	8	0:39dk
15	Şenay Gürler ve Gupse Özay, #23Nisan anılarını anlattı...	23 Nisan	978	1	14	0:50dk
16	Nevra Serezli'den 7 yaşına mektup	23 Nisan	419	0	14	1:07dk
17	Ahmet Ümit'ten 7 yaşına mektup	23 Nisan	365	0	12	0:50dk
18	Cumhurbaşkanı Erdoğan çocuklarla İstiklal Marşı söyledi	23 Nisan	696	2	4	3:59dk
TOPLAM			82,358	875	1294	47:09dk

NTV'nin haberleri toplam 82,358 görüntüleme, 875 yorum, 1294 beğeni almış ve toplam 47:09 dakika sürmüştür. En çok görüntülenen üç video haberdan ilki 33,813 ile "Mustafa Kemal Atatürk'ün Meclis'e hitabı", ikincisi 11,979 ile "23 Nisan özel uçuşu" ve üçüncüsü ise 8,184 ile "23 Nisan'a özel marş" haberleri olmuştur. Bu haberlerden en çok görüntüleme alan haberin aynı zamanda 800 yorum sayısı ile de ilk sıradadır. 7 numaralı haber 19 dakikayı aşan tek uzun video haberken diğer video haberler 5 dakikanın altında süreye sahiptir. En çok beğeni alan haberlerin ise yine en çok görüntüleme almış olan haberler olduğu anlaşılmaktadır. NTV incelenen haber kuruluşları içerisinde en fazla yorum alan haber kanalı olmuştur.

Haberlerde öne çıkan "23 Nisan, özel marş, Ulusal Egemenlik, 1920 vurgusu, Türk Yıldızları, Bir asırlık gurur, TBMM 100 yaşında, özel uçuş ve İstiklal Marşı" gibi ulusal egemenliği ve milli kimliği vurgulayan kavramlar olmuştur. Bunun yanı sıra NTV kanalı izleyicinin dikkatini çekmek için ünlü isimlerin içerisinde olduğu video haberler yayınlamıştır. Bu isimler "Cumhurbaşkanı Erdoğan, Halit Kıvanç, Mustafa Kemal Atatürk, Mert Fırat, Sevdâ Erginci, Onur Buldu, İbrahim Büyükkak, Şenay Gürler, Gupse Özay, Nevra Serezli ve Ahmet Ümit"ten oluşmaktadır. Böylelikle belirli bir hedef kitlesine sahip olduğu düşünülen isimler aracılığı ile izleyicinin ilgisi canlı tutulmaya çalışılmış ve ünlü isimlerin çocuk hallerine yönelik mektup yazmaları gibi ilginç bir fikir çocuk bayramı çerçevesinde ele alınmıştır.

Grafik 1'de ise incelenen haber kuruluşlarının toplam görüntüleme oranları yüzdelik olarak gösterilmiştir. Bu oranlar incelenirken kuruluşların yayınladıkları toplam video haber sayısı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Grafik 1: YouTube Platformundaki TBMM ve 23 Nisan Konulu Haberlerin Yüzdelik Oranları

Grafik 1'e göre, en çok görüntülenen Kanal %52'lik bir oranla DHA olmuştur. DHA aynı zamanda 27 haberle en fazla haber sayısına sahip yayın organıdır. TRT Haber %20'lik görüntüleme oranıyla ikinci sırada yer almaktadır. TRT Haber 13 haber yayınlamıştır. NTV 18 haberle ve %14'lük görüntüleme oranıyla üçüncü sırada yer alırken İHA 6 haberi ile %8 görüntüleme oranına sahiptir. Cumhuriyet TV ise 10 haber yayınlamış ve %6'lık bir görüntüleme oranına sahip olmuştur.

SONUÇ

Ulusal egemenlik ve yönetim anlayışına sahip devletler ve toplumlar aynı zamanda bu sisteme özgü de bir kültüre sahip olurlar. Milli değerlerin kutsal kabul edildiği, sisteme dair her sembol, ifade veya ritüel ulus sistemlerde ya bağımsızlık savaşlarına giden bir kökene bağlıdır ya da toplum olarak belirlenen idealler çerçevesinde birer anlam kazanmaktadır. Ulusun egemenliği çoğu ulus-devlette halkın topyekûn iradesine dayanmaktadır. Ve milli irade gücünü ortak tarih, ortak soy, ortak kültür ve ortak kimlikten almaktadır.

Küreselleşme ulus sistemlerin ve egemenliğin sahip olduğu değerlerin tümüne aykırı bir yeni ulus-üstü sistemin inşası ile var olmaktadır. Küreselliğin temelinde kapitalist ekonomik ilişkilere dayanan liberal veya neo-liberal serbest piyasa ekonomisi bulunmaktadır. Dünyanın tamamını kendisi için pazar olarak gören Batı kapitalizmi özellikle Asya, Afrika ve Güney Amerika kıtalarında bulunan ve ekonomik güçlerinin karşılığı denebilecek bir kavram olan 'üçüncü dünya ülkeleri' ifadesi olarak kabul edilen ülkeleri hedefe koymaktadır. Bu ülkelere sıcak paranın, Batılı 'yeni' algı, inanç ve kültürel kalıpları dayatan küreselleşme sistemi ulusal bağımsızlık savaşlarının verdiği anlam dahil ülkelerin geçmişini ve değerlerini erozyona uğratmaktadır. Birçok şaşalı kelime ile ifade edilen küreselleşme, öncesinde ulus-devletlere atfedilen yoksulluk, yoksunluk, göç, terör ve doğa kıyımı gibi sorunları da küreselleştirmiştir. Bu yönüyle küreselleşme ulus sistemler dahil tüm egemenlik biçimleri ile bir tezatlık içerisindedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşunu ve ulusal egemenliğinin tezahürünü sembolize eden bir kuruluştur. 23 Nisan 1920'de kurulan Meclis 2020 yılında 100'üncü yaşına girmiş ve dolayısı ile bir asırlık bir devlet kuruluşu olarak varlığını devam ettirmiştir. Ulusal egemenlik anlayışına bile sahip olsa ülkeler günümüz küresel sisteminde birbirleri ile entegre halinde yaşamak zorundadır. Bu zorunluluk o devletlerdeki medya kuruluşlarını da derinden etkilemektedir ve medyanın resmî ideoloji ve politikalara yönelik

söylemleri tüm toplumun sisteme dahil olmasına da hizmet etmektedir. Bu nedenle medyanın kullandığı dil, haberlerinde tercih ettiği ifadeler, yurttaşların katılımı ve değer değiş tokuşu açısından son derece önemlidir.

Bu çalışmada Türkiye ana akım medyasını temsilen seçilen haber kuruluşlarının, TBMM'nin 100'üncü yılında yapmış oldukları YouTube video haberleri incelenmiştir. Denilebilir ki medya kuruluşları milli, ulusal, etnik ve dini söylem ve ifadeleri bir arada kullanarak kimilerinin popülizm dediği düşünceler çerçevesinde bir politika izlemektedir. Video haberlerde kullanılan ifadeler, haber olması için tercih edilen olaylar 'birlik ve beraberlik' anlayışını savunan resmî ideolojinin devamı ve inşası yönünde ifade ve olaylardır. Dolayısı ile tüm toplum için değer atfeden resmi ya da dini bayramlar hala ulusal ve milli değer ve inançlar çerçevesinde canlı ve devamlı tutulmaya çalışılmakta, küresel ile ulusal yapılardan kaynaklanan alt süreçlerin yarattığı pratik ile teori arasındaki ikilem varlığını bu yolla sürdürmeye devam etmektedir.

KAYNAKÇA

- Aslan, S. (2009). "Küreselleşmenin Ulus Devletlere Etkisi". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25: 289-296
- Ateş, D. (2006). "Küreselleşme: Ne Kadar Tek Boyutlu?" *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(1): 25-38
- Bakan, S. & Tuncel, G. (2012). "Küreselleşmenin Ulus Devlet Üzerindeki Etkisi". *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(1): 51-66.
- Bauman, Z. (1999). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları*. (Çev. Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bayar, F. (2008). "Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye". *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32: 25-34.
- Bozkurt, V. (2010). *Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller, Kavramlar, Kurumlar* (5. Baskı), Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Bulut, N. (2003), "Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu mu?", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(2): 173-197.
- Cebeci, K. (2008). "Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü". *Sayıştay Dergisi*, 71: 23-39.
- Cumhuriyet TV. (2020). "Anasayfa", <https://www.youtube.com/channel/UCgnTQ4leDnrnocBaiHHJsNg/videos>, Erişim Tarihi: 20.05.2020.
- Demirören Haber Ajansı. (2020). "Anasayfa", <https://www.youtube.com/channel/UCxdpqt0HIOdH7RGyfgmJbA>, Erişim Tarihi: 21.05.2020.
- Doğuş Yayın Grubu. (2020). "Markalarımız NTV", <http://www.dogusyayingrubu.com.tr/hakkimizda/markalarimiz/Televizyon/ntv>, Erişim Tarihi: 20.05.2020.
- Esgin, A. (2001). "Ulus-Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 25(2): 185-192.
- Fox, J. (2002). *Chomsky ve Küreselleşme*. (Çev. Ebru Kılıç). İstanbul: Everest yayınları.
- Çev, S. H., & Tuncel, H. (2014). "Yerel ve Küresel: Küreselleşme ve Etniklik". *Mülkiye Dergisi*, 38(2): 133-150.
- Held, D. vd. (2017). *Küreselleşme. Sosyoloji Başlangıç Okumaları*. Anthony Giddens (Ed). (Çev. Günseli Altaylar). İstanbul: Say Yayınları.
- İhlas Haber Ajansı. (2020). "Anasayfa", <https://www.youtube.com/user/ihacomtr/videos>, Erişim Tarihi: 22.05.2020.

- Kazgan, G. (2009). *Küreselleşme ve Ulus-Devlet Yeni Ekonomik Düzen*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kızılcıkelik, S. (2003). "Küreselleşme Beden ve Şizofreni". *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*. 25(4): 89-94.
- Marx, K. (1986). *Kapital I-Kapitalist Üretimin Eleştirel Bir Tahlili*. (Çev. Alaattin Bilgi). Ankara: Sol Yayınları.
- Nazan A. M. & Eryücel, E. (2013). "Küreselleşme Sürecinde Egemenlik Kavramının Dönüşümü". *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 17(1): 23-36.
- NTV. (2020). "Anasayfa", <https://www.youtube.com/user/ntv?app=desktop>, Erişim Tarihi: 21.05.2020.
- Özyakışır, D. (2006), "Ulus-Devlet ve Milli Egemenlik Bağlamında Teorik Bir Küreselleşme Eleştirisi", *Jeopolitik Dergisi*, 5(31): 78-80.
- Ritzer, G. (2017). *Toplumun McDonaldlaşması-Çağdaş Toplum Yaşamının Değişen Karakteri Üzerine Bir İnceleme*. (Çev. Akın Emre Pilgir). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Smith, A. (1999). *Milli Kimlik*. (Çev. Bahadır Sina Şener). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tomlinson, J. (2013). *Küreselleşme ve Kültür*. (Çev. Arzu Eker). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- TRT Haber. (2020). "Anasayfa", <https://www.youtube.com/trthaber>, Erişim Tarihi: 21.05.2020.
- Tutal, N. (2006). *Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık*, (1. Baskı), İstanbul: Kırmızı Yayınları.